

23.

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U s t a w a

z dnia 19 grudnia 1928 r.

o zmianie niektórych przepisów ustawy w sprawie uwłaszczenia b. czynszowników, b. wolnych ludzi i długoletnich dzierżawców w województwach: nowogródzkim, poleskim, wołyńskim, okręgu administracyjnym wileńskim oraz w powiatach: grodzieńskim, wołkowyskim, bielskim, białostockim i sokólskim województwa białostockiego (Dz. U. R. P. z r. 1924 Nr. 63, poz. 617).

Art. 1. W ustawie z dnia 20 czerwca 1924 r. w sprawie uwłaszczenia b. czynszowników, b. wolnych ludzi i długoletnich dzierżawców w województwach: nowogródzkim, poleskim, wołyńskim, okręgu administracyjnym wileńskim oraz w powiatach: grodzieńskim, wołkowyskim, bielskim, białostockim i sokólskim województwa białostockiego (Dz. U. R. P. Nr. 63, poz. 617) wprowadza się zmiany i uzupełnienia, przewidziane w art. 2 do art. 16 niniejszej ustawy.

Art. 2. W art. 1 powołanej wyżej ustawy ustęp pierwszy do punktu a) otrzymuje brzmienie następujące:
„Z mocy ustawy niniejszej mogą nabyć na własność użytkowane przez siebie w dniu zgłoszenia podania, przewidzianego w art. 8 niniejszej ustawy, grunty wraz ze znajdującymi się na nich zabudowaniami poza obrębem miast i miasteczek w granicach ich z roku 1914, zaś dla miasta Wilna w granicach obecnych, w województwach nowogródzkim, poleskim, wileńskim, wołyńskim oraz powiatach: grodzieńskim, wołkowyskim, bielskim, białostockim i sokólskim województwa białostockiego — bez względu na to, czy grunty te stanowią własność państwową, komunalną, czy też prywatną.”

W punkcie a) skreśla się wyrazy końcowe: „a grunty te i obecnie posiadają”.

Punkt c) zostaje oznaczony jako punkt d). W końcu tego punktu dodaje się wyrazy: „Jeżeli grunty były dzierżawione wspólnie przez kilka osób, to oznaczone wyżej normy dotyczą nie wszystkich współdzierżawców łącznie, lecz każdego z nich osobno.”

Dodaje się nowy punkt: „c) użytkownicy, jeżeli oni sami, lub też ci, od których prawa nabyli, niezależnie od ich przynależności stanowej gruntów nadziało- wanych przy uwłaszczeniu włościan nie otrzymali, żadnej nieruchomości ziemskiej na własność nie posiadali, a użytkowali dane grunty w granicach norm obszaru, określonego w p. d), w b. gub. mińskiej przed 1864 r., w b. gub. wileńskiej i grodzieńskiej przed 4 czerwca st. st. 1862 r., w b. gub. wołyńskiej przed 23 marca st. st. 1888 r.”

W ustępie końcowym wyraz: „przeźrzeni” zastępuje się przez wyraz: „powierzchni”.

Art. 3. Art. 4 powołanej wyżej ustawy otrzymuje brzmienie:

„Za długoletnich dzierżawców w rozumieniu ustawy niniejszej będą uznani:

- a) dzierżawcy, którzy sami, lub których spadkodawcy objęli w posiadanie dzierżawione grunty przed 1 kwietnia 1895 r. i do dnia dzisiejszego te grunty tytułem dzierżawy użytkują;
- b) dzierżawcy, którzy mieli lub mają w umowach dzierżawnych lub innych, albo z tytułu aktów przyrzeczenia kupna - sprzedaży zastrzeżone prawo wykupu użytkowanych gruntów, ale z prawa tego nie skorzystali;
- c) dzierżawcy, którzy posiadają grunty tytułem dzierżawy przynajmniej od 1 sierpnia 1914 roku;
- d) dzierżawcy i inni użytkownicy, którzy sami, lub których spadkodawcy objęli w posiadanie dane grunty przed 1 kwietnia 1905 r. na podstawie umów chociażby ustnych, zawartych nawet pozornie wskutek niemożności nabycia tych gruntów na własność z powodu obowiązujących wówczas przepisów ustawodawstwa rosyjskiego, zawierających ograniczenia narodowościowe lub wyznaniowe;
- e) nabywcy praw od osób, wskazanych w pp. a), b), c) i d) niniejszego artykułu, o ile prawa te nabyli w drodze cesji w trybie, w umowie określonym, lub też przez właściciela wyraźnie lub milcząco uznanej. Powyższe nabycie praw udowodnić można dokumentami lub zeznaniami świadków."

Art. 4. Punkt c) art. 5 otrzymuje brzmienie następujące:

„byli lub są karani za przestępstwa przeciwko Państwu Polskiemu, o ile orzeczono sędownie karę pozbawienia wolności nie mniejszą niż 2 lata, lub karani sędownie za przestępstwo dezercji z wojska polskiego”.

Punkt d) art. 5 otrzymuje brzmienie:

„posiadali dzierżawną ziemię z przerwami dłuższymi niż rok; w przypadkach, zachodzących na uwzględnienie, może komisja uwłaszczeniowa mimo istnienia określonych wyżej przerw przyznać petentowi prawo do uwłaszczenia, w każdym jednak razie musi przyznać to prawo, jeżeli przerwy nastąpiły niezależnie od woli dzierżawcy w okresie czasu od 1 sierpnia 1914 r. do 31 grudnia 1923 r.”

Punkt e) art. 5 otrzymuje brzmienie:

„nie uiszcili po dniu 21 lipca 1924 r. lub nie uiszczą z własnej winy lub na wezwanie rejentalne w przepisanim terminie tenuty dzierżawnej, należnej od 21 lipca 1924 r., ustalonej w umowie, lub nie opłacą rocznie z każdego 1,09 ha (z każdej dziesięciny) gruntów ornych i łąk kośnych sumy, równającej się przedmiotnej cenie rynkowej za 100 klg. żyta w sierpniu każdego roku, a za inne użytki 30 % tej sumy.

W razie sporu co do ceny żyta oznacza ją starosta na żądanie jednej ze stron na podstawie ceny żyta, stosowanej do przeliczenia oznaczonej w życie tenuty dzierżawnej majątków państwowych.”

W końcu punktu f) dodać wyrazy: „płacenie tenuty odrobkiem nie uważa się za istnienie stosunku służbowego”.

W punkcie h) art. 5 po wyrazach: „w art. 4” skreśli się: „p. c)”; wyraz „przestrzeń” zmienia się na „ilość”; końcowe wyrazy: „maksymalnej przewidzianej w art. 1 p. c)” skreśli się, zamieniając je wyrazami: „przewidzianej w cz. 1, 5 i 7 art. 50 ustawy z dnia

28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z r. 1926 Nr. 1, poz. 1).”

Art. 5. Pierwsze zdanie art. 7 uzupełnia się po wyrazach: „komisarz ziemski” wyrazami: „lub jego zastępca, wyznaczony przez prezesa okręgowego urzędu ziemskiego”; w ustępie 1 zamiast: „45 ha” wpisuje się: „180 ha”.

Art. 6. Ustęp pierwszy art. 8 otrzymuje brzmienie: „Osoby, pragnące skorzystać z uprawnień niniejszej ustawy, powinny zwrócić się z podaniem ustnym lub pisemnym do miejscowej komisji uwłaszczeniowej do dnia 31 grudnia 1930 r.

Dotyczy to także osób, które nie skorzystały z terminu, przewidzianego w poprzednim, a obecnie uchylonym brzmieniu art. 8 ustawy z dnia 20 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 63, poz. 617).”

Art. 8 uzupełnia się nowym ustępem trzecim treści następującej:

„Z wnioskiem o uwłaszczenie może również wystąpić właściciel gruntu lub też w odniesieniu do gruntów państwowych władza, która gruntami temi zarządza.”

Art. 7. Ustęp drugi art. 9 otrzymuje brzmienie następujące:

„Wezwania winny być doręczone stronom przynajmniej na 14 dni przed terminem, na który strony są wezwane, w trybie, ustalonym w art. 19 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji urzędów i komisji ziemskich (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 706).”

W ustępie trzecim skreśla się dwa pierwsze zdania włącznie do wyrazów: „ogłoszenie urzędowe”.

Artykuł ten uzupełnia się nowym ustępem czwartym treści następującej:

„W imieniu Skarbu Państwa przy uwłaszczeniu na gruntach państwowych występuje ta władza, która gruntami temi zarządza.”

Art. 8. W art. 12 wprowadza się zmiany następujące:

W ustępie pierwszym po wyrazach: „określi cenę nabycia gruntu” dodaje się wyrazy: „i budynków”; wyraz: „którą” zamienia się na: „Cenę nabycia gruntu”.

W punkcie b) po wyrazach wstępnych: „dla wolnych ludzi art. 3” dodaje się wyrazy: „oraz osób, oznaczonych w punkcie c) art. 1 ustawy niniejszej”.

W punkcie c) wyrazy: „pod a) i b)” zastępuje się wyrazami: „pod a), b), d) i e)”.

Przed ustępem ostatnim dodaje się nowy ustęp treści następującej:

„Budynki, należące do właściciela gruntów, lub materiały, wydany przez właściciela na pobudowanie budynków, będą w razie niedojścia do porozumienia stron oszacowane przez komisję uwłaszczeniową. Na żądanie strony zainteresowanej komisje wzywają rzeczoznawców na koszt strony.”

Po ostatnim ustępie dodaje się ustęp następującej treści:

„Powyższe przeliczenie rubli na złote uważa się za przeliczenie na złote w złocie, do którego ma zastosowanie art. 14 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 5 listopada 1927 r. w sprawie zmiany ustroju

pieniężnego (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 855). Ta sama zasada ma zastosowanie przy przeliczeniu czynszu lub tenuty dzierżawnej, płatnej w naturaljach, w formie odrobku i t. p., których wartość była określana w rublach. Sposób przeliczania czynszu lub tenuty dzierżawnej, płatnej w naturaljach, w formie odrobku i t. p., których wartość nie była określana, ustali rozporządzenie Ministra Reform Rolnych, wydane w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości i Rolnictwa."

Nadto dodaje się nowy ustęp w brzmieniu:

"Do ustalonej w sposób, w niniejszym artykule przewidziany, ceny nabycia komisja doliczać winna zaległą tenutę dzierżawną, obliczoną zgodnie z miejscowymi przepisami za czas od dnia wejścia w życie rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziemi Wschodnich z dnia 19 lutego 1920 r. w przedmiocie wstrzymania eksmisyj (wysiedlenia) dzierżawców małopolskich (Dz. U. Z. C. Z. W. Nr. 14/58 poz. 272), czyli od dnia 25 lutego 1920 roku do wejścia w życie ustawy z dnia 20 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 63, poz. 617), czyli do dnia 21 lipca 1924 r.

Art. 9. W art. 13 ustęp drugi punkt 1) w zdaniu pierwszym po wyrazach: „wolnych ludzi i” dodaje się wyrazy: „osób, oznaczonych w p. c) (art. 1) oraz”; w wierszu 2 zamiast: „pp. a) i b)” wpisuje się wyrazy: „pp. a), b) i d)”; w wierszu 15 zamiast: „pp. a) i b)” wpisuje się: „pp. a), b) i d)”; w wierszu 20 zamiast: „art. 1 p. c) ustawy niniejszej” wpisuje się: „cz. 1, 5 i 7 art. 50 ustawy o wykonaniu reformy rolnej”; w wierszu 24 wyrazy: „z ostatniej, względnie z ostatnich rat należności za uwłaszczone grunty” zastępuje się wyrazami: „z ceny nabycia”.

Art. 10. Art. 14 otrzymuje brzmienie następujące:

„Jeżeli użytkownik, mający prawo na mocy ustawy niniejszej nabycia gruntu na własność, nie jest w możności wypłacić całej ceny szacunkowej jednorazowo, to na wniosek komisji uwłaszczeniowej przyznany mu będzie kredyt na zasadach art. 72 i 73 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z r. 1926 Nr. 1, poz. 1) w wysokości, umożliwiającej uiszczenie jednorazowe całej ceny szacunkowej. Wypłata pożyczki nastąpi przez złożenie jej sądowi dla wydania komu z prawa należy.”

Art. 11. Art. 16 otrzymuje brzmienie następujące:

„Stronie służy prawo zaskarżenia orzeczenia Okręgowej Komisji Ziemskiej do Najwyższego Trybunału Administracyjnego w terminie 2-miesięcznym od dnia doręczenia jej odpisu tego umotywowanego orzeczenia.”

Art. 12. W art. 17 skreśla się wyrazy: w wierszu 4 i 5 „względnie 1 raty (art. 14)” i w wierszu 9 „z zabezpieczeniem tych części sum sprzedażnych, których spłata będzie rozłożona na raty (art. 14) oraz”. W wierszu 4 po wyrazach: „w całości” dodaje się wyrazy: „albo też po sporządzeniu aktu zaciągnięcia pożyczki Państwowego Banku Rolnego na spłatę ceny nabycia i przekazaniu tej pożyczki w odpowiedniej sumie na spłatę ceny nabycia.”

Art. 13. Ustęp pierwszy art. 18 otrzymuje brzmienie:

„Cena nabycia winna być złożona do sądu dla wydania komu z prawa należy.”

W ustępie drugim po wyrazach: „Złożenie ceny” dodaje się wyrazy: „w sposób, w art. 17 wskazany”.

Art. 14. W ustępie pierwszym art. 20 w wierszu 7 wyrazy: „i b. wolnych ludzi” zastępuje się przez wyrazy: „b. wolnych ludzi i osób, określonych w p. c) art. 1”.

W ustępie drugim w wierszu 3—5 wyrazy: „komisja uwłaszczeniowa, względnie Okręgowa Komisja Ziemska winna na najbliższym posiedzeniu, a w każdym razie” zastępuje się przez wyrazy: „przewodniczący komisji uwłaszczeniowej, względnie przewodniczący Okręgowej Komisji Ziemskiej winien”; w wierszu 6 wyraz: „miesięcznym” zastępuje się przez: „czternastodniowym”; w wierszu 11—12 wyrazy: „komisja niezwłocznie wyda” zastępuje się przez: „winien wydać”.

W ustępie drugim dodaje się zdanie końcowe w brzmieniu: „Jednak ulegają zawieszeniu powództwa, oparte na nieuiszczaniu opłat za czas do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.”

Art. 15. W ustępie pierwszym art. 22 w wierszu 6 zamiast: „p. c)” wpisuje się: „p. d)”.

W ustępie końcowym w wierszu 3: „wolnych ludzi” zastępuje się przez: „wolnych ludzi i osób, oznaczonych w p. c) art. 1”.

Art. 16. Po art. 22 dodaje się dwa nowe artykuły w brzmieniu:

„Art. 22 a. 1) Osoby, których uwłaszczenie na dotychczas użytkowanych gruntach sprzeciwiałoby się zasadom racjonalnego urządzenia rolnego na gruntach, pozostawionych właścicielowi, lub też na gruntach uwłaszczonych, podlegają uwłaszczeniu na innych gruntach tegoż właściciela pod warunkiem, że wyznaczone działki pod względem wartości gospodarczej będą odpowiadały działkom dotychczas użytkowanym i na przeniesienie trwałych zabudowań uwłaszczony wyrazi swą zgodę.

2) Przenoszącym zabudowania na mocy niniejszego artykułu służy prawo do pomocy kredytowej na równi z uczestnikami scalenia.”

„Art. 22 b. Do spraw, wszczętych na mocy ustawy w sprawie uwłaszczenia b. czynszowników, b. wolnych ludzi i długoletnich dzierżawców w brzmieniu tej ustawy z dnia 20 czerwca 1924 r., a niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, mają zastosowanie w dalszym postępowaniu postanowienia niniejszej ustawy, o ile nie są sprzeczne z prawomocnymi orzeczeniami, względnie z prawomocnymi wyrokami sądowymi, które w tych sprawach już zostały wydane.”

Art. 17. Upoważnia się Ministra Reform Rolnych do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej ustawy, powołanej w art. 1 niniejszej ustawy, w brzmieniu, ustalonym w niniejszej ustawie, z zastosowaniem zmiany nazwy okręgu administracyjnego wileńskiego zgodnie z ustawą z dnia 22 grudnia 1925 r. w sprawie utworzenia województwa wileńskiego (Dz. U. R. P. z r. 1926 Nr. 6, poz. 29), oraz właściwej nomenklatury artykułów i ich części.

Art. 18. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 19. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w 7 dni po ogłoszeniu.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów: *K. Bartel*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Sprawiedliwości: *St. Car*
